

**Hierna volgend
artikel is
afkomstig uit:**

De **Levende Natuur**

**Doelstelling van
'De Levende Natuur'**
Het informeren over
ontwikkelingen in onderzoek,
beheer en beleid op het
gebied van natuurbehoud
en natuurbeheer,
die van belang zijn voor
Nederland en België.
De artikelen zijn vooral
gebaseerd op eigen
ecologisch onderzoek,
ervaring of waarneming
van de auteurs.

De Levende Natuur
verschijnt 6x per jaar,
waaronder tenminste
één themanummer.

**U kunt zich abonneren
via onze website:**

[www.delevendenatuur.nl/
lezersservice.php](http://www.delevendenatuur.nl/lezersservice.php)

**of deze bon opsturen
naar:**

Abonnementenadministratie
De Levende Natuur
Antwoordnummer 3031
8000 WB Zwolle

Tel. 06 - 57262672
administratie@delevendenatuur.nl

JA ik wil graag een abonnement
op *De Levende Natuur*

naam: _____

adres: _____

postcode: _____

woonplaats: _____

telefoon: _____

e-mail: _____

**Ik machtig *De Levende Natuur* om het abonnementsgeld
af te schrijven van rekening:**

bank/giro: _____

naam: _____

plaats: _____

datum: _____ handtekening:

Graag aankruisen:

- proefabonnement** – € 10,- (drie nummers)
- particulier** – € 35,- (NL + B) – overige landen € 45,-
- instelling/bedrijf** – € 60,-
- student/promovendus** – € 12,50*

* (max. vier jaar; graag kopie college- of PhD kaart bijvoegen)
Na vier jaar gaat dit abonnement automatisch over in een regulier abonnement.

De prijsontwikkeling kan het stichtingsbestuur dwingen de tarieven
aan te passen. Tevens bent u gerechtigd om uw bank opdracht te geven
het bedrag binnen 30 dagen terug te boeken.

Natuurinclusieve boer krijgt financiële hulp

Rik Nijland

Ook voor groen boeren zijn grote investeringen nodig. Jeen Nijboer van de Rabobank en Jac. Meter van het Nationaal Groenfonds vertellen over de eerste schreden naar natuurinclusieve financiering. 'Wij willen boeren in beweging zetten'.

'Toen we vijf jaar geleden begonnen met de vraag: hoe beloon je boeren voor hun inspanningen op het gebied van natuur, milieu en klimaat, ontmoetten we nog veel weerstand', vertelt Jeen Nijboer, projectmanager food & agri bij de Rabobank in Utrecht. 'Dat is ook logisch. Gedurende een lange Mansholt-periode was er door de minimale marges maar één manier om te overleven: groeien en schaalvergroting. Inmiddels is er een nieuwe generatie boeren aangetreden die daar anders in staat; die vraagt zich óók af, hoe zit het met ons natuurlijk kapitaal, wat voor perspectief hebben we eigenlijk op de lange termijn?'

Ook de bank zelf is aan het denken gezet, aldus Nijboer. Bijvoorbeeld door de nieuwe visie van het ministerie van LNV: naar een meer duurzame kringlooplandbouw. 'Kijken we niet te veel naar de financiële ratio op de korte termijn? Duurzaamheidsaspecten, verwacht ik, zullen een integraal onderdeel worden van ons financieringsbeleid.' En dat zet zoden aan de dijk. Boeren en tuinders staan voor 25 miljard in het krijt bij de bank, die 85 procent van hun investeringen financiert.

Landbouwgeschiedenis schrijven

Bij het Nationaal Groenfonds is financieringsspecialist Jac. Meter optimistisch gestemd over de kansen voor natuurinclusieve landbouw – 'een containerbegrip, maar dankzij Carola Schouten plots ingeburgerd in de bv Nederland'. Bij de Rabobank, maar ook bij een 'traditionele partij als LTO', ziet Meter verandering. 'Op dit moment staan we hopelijk aan het begin van een transitie naar natuurinclusief financieren. De minister heeft veel in gang gezet. Als we goed met elkaar om blijven gaan, kunnen we de komende jaren landbouwgeschiedenis schrijven.' In deze omwenteling is ook het Groenfonds zelf een bescheiden partij. 'Wij hebben maar 25 mensen in dienst. Dat staat in schril contrast met de duizenden medewerkers van de grote banken', aldus Meter. 'Wij zijn een mug die oploopt met een olifant.' Toch ziet hij voor het fonds een belangrijke rol weggelegd om koudwatervrees voor de financiering van groenere landbouw weg te nemen.

In 2017 vroeg het ministerie van LNV aan het Groenfonds of het voorbeeldprojecten wilde financieren voor natuurinclusieve landbouw. Dat doet het fonds op eigen kracht en zonder subsidie. In de 'goeie ouwe tijd' is een vermogen opgebouwd van 65 miljoen euro. Het Groenfonds beheerde toentertijd onder meer de natuurgelden die het rijk opzette voor terreinbeherende organisaties en provincies voor de aankoop van de gronden voor de EHS. 'Er ging 2,4 miljard per jaar door onze kas. Dat was de tijd dat je nog rente kreeg op je spaargeld. Daardoor hebben we eigen vermogen

Jac. Meter (foto: Nationaal Groenfonds)

opgebouwd', vertelt Meter. Dat is ondergebracht in een revolverend fonds - aflossing en rente vloeien er weer in terug - van waaruit wij groene projecten financieren.' Daarnaast leent het Groenfonds daarvoor ook geld op de kapitaalmarkt. Meter ziet dit geld als een belangrijke hefboom om commerciële banken over de streep te trekken. Het Groenfonds treedt dan op als co-financier voor grondgebruikers, vaak boeren, die in hun bedrijfsvoering groenere accenten willen leggen: meer natuur bijvoorbeeld, diervriendelijker, klimaatneutraler, minder bestrijdingsmiddelen.

'Wij zijn in deze tijd van lage rente niet superveel goedkoper dan een commerciële bank – ook onze organisatie moet draaien - maar meerwaarde ligt in het feit we ons niet laten afschrikken door een bevlogen idee buiten de bestaande kaders', aldus Meter. 'Banken zijn vaak huiverig. Ze financieren vooral plannen waar ze voldoende verdien capaciteit in zien én waar ze verstand van hebben. Natuur en landschap scoren traditioneel op beide punten negatief. Hun beoordeling ligt ook vaak verankerd in een vast format: een veehouder met zoveel koeien moet zoveel verdienen. Wij zeggen tegen zo'n boer; ren nu niet meteen naar je huisbankier en laat je afwijzen, maar kom eerst bij ons. Daarna kun je tegen je bank zeggen: het Nationaal Groenfonds doet mee; jullie dragen het risico niet alleen. We proberen de commerciële banken, vaak de Rabobank of Triodos mee te nemen. Als dat lukt, dan kunnen we bij een volgend project ook tegen die bankier zeggen: ga eens met je collega praten, bedenk dat wij cofinancieren en ervaring hebben op dit terrein.' Die aanpak krijgt steeds meer navolging, merkt Meter. 'De goodwill voor dit soort projecten neemt toe. Dat gaat stapje voor stapje. Neem de Rabobank, dat is een grote instelling die langzaam aan het bijsturen is. Om zelf proef te draaien met agrarische vergroening ging Rabobank in zee met het Wereld Natuur Fonds, een oude bekende uit Azië en Zuid-Amerika. In Brazilië bijvoorbeeld heeft de bank, daar een kleine partij, samen met WNF een groen imago opgebouwd. Alleen duurzame voorstellen komen in aanmerking voor financiering. 'We stellen hoge eisen, bijvoorbeeld aan bosherstel', aldus Nijboer. 'Vijf jaar geleden kwam het idee op, we doen veel samen in het buitenland, maar hier in Nederland is afname van de biodiversiteit óók een issue.'

Samen met FrieslandCampina ontwikkelden WNF en Rabobank voor de melkveehouderij - de agrarische sector met het grootste ruimtebeslag - de biodiversiteitsmonitor. Dat is een onderbouwde methodiek - met puntensysteem - om vast te stellen hoeveel boeren bijdragen aan verbeteringen voor natuur, dierenwelzijn, milieu en klimaat. De ontwikkelde methodiek is inmiddels geadopteerd in het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Het puntensysteem moet uiteindelijk uitmonden in een beloningssysteem voor groene boeren.

Rentekorting

In Drenthe wordt momenteel praktijkervaring opgedaan in een pilot. De provincie stelt een bonus beschikbaar van 2.500 euro, FrieslandCampina doet een paar cent op de melkprijs wat bij 1 miljoen kilo melk kan oplopen tot 20.000 euro. De Rabobank verleent de melkveehouders een rentekorting van maximaal 0,5 procent op een lening tot maximaal 1 miljoen, een plus tot 5.000 euro per jaar. 'In totaal kom je uit op maximaal 27.500 euro op jaarbasis.' Na de evaluatie van de pilot wordt landelijke uitrol van de rentekorting verwacht. Ook heeft de bank het initiatief genomen voor het ontwikkelen van een biodiversiteitsmonitor in de akkerbouw, aldus Nijboer. Maar hoe staat het met boeren die niet mee willen doen met de vergroening. Sluit de bank die wellicht uit van financiering, net als in Brazilië? 'Voorlopig merken we vooral dat de boeren die in de top 25 procent qua duurzaamheid zitten, dit een goede stap vinden. Eindelijk krijgen wij waardering voor onze inspanningen, zeggen ze, ook financieel', aldus Nijboer. 'Na de kopgroep gaan we verder kijken. We willen boeren in beweging zetten, maar zonder

harde eisen. Het is net als bij kinderen; belonen werkt beter dan straffen.' Maar is de bank dan ook bereid in eigen vlees te snijden voor meer duurzaamheid? Minder rente betekent immers ook minder inkomsten? 'Dat is maar de vraag. Op de langere termijn moeten onze klanten perspectief hebben met een verdienmodel. Als de wereld verandert en de consument meer eisen stelt aan de manier waarop wij produceren dan moet je daar op inspelen. Anders krijg je potentieel een afzetprobleem', aldus Nijboer. 'Onze topman Wiebe Draijer heeft in NRC al aangegeven: wij willen als bank de boeren ondersteunen in die transitie. Nederland onderscheidt zich qua kostprijs niet van andere landen; we zullen ons moeten onderscheiden op kwaliteit, laten zien hoe je produceert; biodiversiteitsherstel is een van de aspecten daarvan. Ik zie ook dat consumenten bereid zijn wat meer te betalen; de supermarkten zullen daarin mee moeten bewegen.'

Jeen Nijboer
(foto: Mirella Boot)

